

VANHUSNEUVOSTO

Aika Keskiviikkona 4.4.2018 klo 12.00

Paikka Kaupungintalo, Hallituskatu 7, 1 krs., neuvotteluhuone Kiiruna

Osallistujat

Leena Jakkula	puheenjohtaja
Raili Kerola	varapuheenjohtaja
Lasse Aro	jäsen
Juhani Inkeröinen	”
Kaarina Kapraali	”
Hilkka Kotila-Martti	”
Raija Kivilahti	vapaa-ajan lautakunta
Eini-Marja Tennilä	perusturvalautakunta
Maarit Alikoski	sihteeri, erityisasiantuntija, hallintopalvelut

1. Kokouksen avaus
Päätös: Hyväksyttiin.
2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
Päätös: Todettiin.
3. Edellisen kokouksen 7.3.2018 pöytäkirja
Päätös: Hyväksyttiin.
4. Kokouksen työjärjestys
Päätös: Hyväksyttiin.
5. Pöytäkirjan tarkastajan ja varatarkastajan valinta
Päätös: Valittiin Raili Kerola, varalle Lasse Aro.
6. Ajankohtaiset asiat
Vanhusneuvoston 2. kylävierailu: Alakemijoen suuralue, Muurola, Muurolan kirjasto, keskiviikkona 18.4.2018 klo 13

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Tiedottaminen käynnistetään vkon 15 alussa.

VANHUSNEUVOSTO

7. Työvaliokunnan 22.3.2018 päätökset ja toimeenpano, **liite**
Päätös:

Käytiin keskustelu ja merkittiin tiedoksi Potkurin tilojen käytön kehittäminen ja tilavaraukset toimintakaudelle 2018-2019. Vanhusneuvosto antaa esityksestä lausunnon. Tiedustellaan esityksen valmistumista.

Merkittiin tiedoksi vanhusneuvoston työvaliokunnan lausunto 22.3.2018 Rovaniemen kaupungin joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä. Lausunto toimitettu tekninen palveluosasto, yhdyskuntatekniikka, joukkoliikenneinsinööri Hannu Kumpulalle.

Avoimen hallinnon koulutukseen 25.4.2018 osallistuvat: pj Leena Jakkula, vpj Raili Kerola, Lasse Aro, Juhani Inkeröinen, Kaarina Kapraali ja Eini-Maria Tennilä.

Merkittiin tiedoksi, että VALVIRAn edustaja esittelee tulokset ja 15.3.2018 tilaisuuden annin vanhusneuvoston toukokuun kokouksessa.

8. Luonnos Lapin maakunnan ikäihmisten sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisen perusteista; lausuntopyyntö, **liite**

Johanna Lohtander/ I&O kärkihanke kirjoittaa 27.3.2018:

Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja kaikenikäisten omaishoitoa kärkihankkeessa (I & O) on valmisteltu talven 2017- 2018 aikana yhtenäisiä maakunnallisia sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisen perusteita. Luonnoksen valmisteluun on osallistunut edustajia useista Lapin kunnista.

Luonnoksessa on kuvattu ikäihmisten asumispalveluiden yleiset periaatteet ja palvelujen sisällöt sekä tukiasumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja laitoshoidon palvelutarpeen arvioimisen käytetyt mittarit ja näiden palvelujen myöntämisen perusteet. Tavoitteena on saada

VANHUSNEUVOSTO

Lapin maakunnan alueelle yhtenäiset myöntämisen perusteet käyttöön.

Luonnoksesta pyydetään vanhusneuvoston lausuntoa 20.4.2018 mennessä. Lausunto valmistellaan vanhusneuvoston asiasta käytävän keskustelun pohjalta. Jäseniä pyydetään tutustumaan liitteenä olevaan luonnokseen.

Päätös: Luonnoksesta käytiin keskustelu. Sihteeri valmistelee lausunnon pohjaehdotuksen tiistai 10.4.2018 klo 14.15 Potkurissa pidettävään palaveriin. Palaveriin osallistuvat: Pj Leena Jakkula, vpj Raili Kerola, Sirkka Peltola ja Maarit Alikoski.

9. Ilmoitus- ja muut asiat

Päätös: Merkittiin tiedoksi Vanhusten viikon 2018 1. suunnittelupalaverin 26.3.2018. päätökset:

OHJELMA

Maanantai 8.10.2018 klo 12.00 alkaen: Mielen hyvinvointi-seminaari, kaupungintalo, valtuustosali, [Hallituskatu 7](#)

Tilaisuuden ohjelma:

Aloitus kakkukahvi (Maarit varaa tilan, varmistaa istuinten määrän, hoitaa tarjoilutilauksen maksimimäärälle, varaa kaupunginjohtaja Lotvosen esittämään kaupungin tervehdyksen)

Kj Lotvonen (10 min),

Teemapuhujat/yhteydenotto (Leena hoitaa); valmistellaan ohjelma, keskustelua/vuorovaikutteinen

Vanhustekotunnustus 2018. Syyskuun aikana ilmoitetaan, vanhusneuvosto päättää lokakuun alussa. Ansioitunut vanhusteko 2017-2018

Tilaisuuden päätössanat: pj Leena Jakkula

Tiistaina 9.10.2018 Rovaniemen ev. lut. –seurakunnan ohjelma

VANHUSNEUVOSTO

Rovaniemen pääkirkolla klo12-14.30 (1,5 h).

Ohjelman jälkeen kahvi.

Rovaniemen maaseutualueella vastaaventyypistä kerhojen yhteydessä.

Keskiviikko 10.10.2018

Avoimen ovien päivä: Caritas ja Näsmänkieppi (Sirkka hoitaa)

Ikäyliopiston luento (Maarit selvittää)

Torstai 11.10.2018

Keskuskentän lähiliikuntapuisto: liikuntatapahtuma (opiskelijoita pyydetään), musiikkia, sukupolvien jumppaa (Voimaa vanhuuteen/Henni hoitaa)

Perjantai 12.10.2018 Kehon ja mielen hyvinvointia klo 12-16

Luento, kahvit, jumppahetki, tanssit

Ensin luento-osuudet ja kahvit (vanhusneuvosto varaa Potkurin)

Tanssihetki klo 14-16/Kunnan Pojat (Sirkka varaa)

Yhteislaulua

Kakkukahvit (tilataan kaupungin lukuun)

Seuraava valmistelutapaaminen: 31.5.2018 klo 10.00

Potkurissa, Isomus-Sali

10. Vanhusneuvoston seuraava kokous

Päätös: Seuraava kokous keskiviikkona 23.5.2018 klo 12.00

11. Kokouksen päättäminen:

Päätös: Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.47

Luonnos Lapin maakunnan Ikäihmisten sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisen perusteiksi

TOIM. JOHANNA LOHTANDER
MUUTOSAGENTTI I&O KÄRKIHANKE

1. Asumispalveluita ohjaava lainsäädäntö ja suositukset

Sosiaalihoitolain (SHL 1301/2014 § 11, 14 ja 21) mukaan kunnan on huolehdittava asumispalvelujen järjestämisestä. Asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Sosiaalihoitolain mukaisina asumispalveluina voidaan myöntää ns. tavallista palveluasumista ja tehostettua palveluasumista ja myös laitoshoidoa.

Ennen laitoshoidon sijoittamista tulee aina selvittää muut vaihtoehdot sekä huolehtia siitä, että potilaan lääketieteellinen tila on asianmukaisesti selvitetty ja potilas on saanut riittävän kuntoutuksen (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 980/2012).

Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta (28.12.2012/980) sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 14 §:n mukaan kunnan on toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti kotiin annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Palvelut on toteutettava niin, että iäkäs henkilö voi kokea elämänsä turvalliseksi, merkitykselliseksi ja arvokkaaksi ja että hän voi ylläpitää sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallistua mielekkääseen, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan. Edellytyksenä ympärivuorokautiseen tehostettuun palveluasumiseen ohjautumiselle on, että asiakkaalla on ollut käytössään kaikki kotona asumista tukevat palvelut ja niiden vaikutus asiakkaan toimintakykyyn on arvioitu.

Asiakkaan palveluntarpeen muuttuessa kotihoito lisää asiakkaalle palveluja ja mahdollisesti käytössä on myös tehostettu kotikuntoutus. Asiakkaan kotona asumisen tukemiseksi on pohdittu ja käytetty kaikki hoito-, kuntoutus- ja sosiaalityön keinot ja menetelmät, jotka ovat käytettävissä.

”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017-2019” (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) edellyttää ikäystävällistä palvelujen rakennetta siten, että asumista ja palveluja kehitetään samanaikaisesti. Tavoitteena on lisätä koko ikääntyneen väestön tietoisuutta asumisen ennakkoinnin merkityksestä sekä tehdä valintoja asumisen suhteen tulevia tarpeita ennakoiden. Tavoitteena on tukea ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien asiakkaiden mahdollisuutta elää ja asua kodikkaassa ympäristössä, jossa tarvittava hoito ja huolenpito on turvattu ja iäkäs voi kokea elämänsä arvokkaaksi, merkitykselliseksi ja turvalliseksi.

Asumisen ja palvelujen ratkaisuja suunniteltaessa noudatetaan normaaliuden periaatetta niin, että iäkkäiden asunnot ovat mahdollisimman usein tavanomaisessa asuntokannassa. Asumisen ja palvelujen toimivaksi yhteensovittamiseksi kehitetään myös uudenlaisia esteettömiä, turvallisuutta sekä itsemääräämistä tukevia yhteisöllisiä ratkaisuja, jotka huomioivat toimintakyvyssä tapahtuvat muutokset. Nämä ratkaisut rakennetaan paikallisiin olosuhteisiin sopiviksi. (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019)

2. Asumispalveluiden yleiset periaatteet

Asumispalvelu muodostuu asiakkaalle tarjottavasta kodinomaisesta, viihtyisästä ja asiakkaan henkilökohtaisia tarpeita vastaavasta asumisesta, siihen keskeisesti liittyvistä tukipalveluista ja kuntoutuksesta, kuntoutumista edistävästä hoidosta ja hoivasta. Palvelukokonaisuus edistää asiakkaan turvallista ja arvokasta elämää, tukee omatoimista elämää ja mahdollistaa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin sekä ja kuntoutumisen. Asiakasta aktivoidaan ja kannustetaan omatoimiseen ja itsenäiseen suoriutumiseen omien voimavarojen mukaan.

Palvelun keskeisinä periaatteina ovat asiakaslähtöisyys, asiakkaan oikeudet ja itsemääräämisoikeus. Asiakas ja hänen yksilölliset tarpeensa huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Asiakas osallistuu häntä koskevan palvelun suunnitteluun ja tulee kuulluksi häntä itseään koskevassa päätöksenteossa. Työskentelyssä asiakkaan kanssa korostuvat kuntouttavan toiminnan periaatteet ja kuntoutumista edistävät toimintatavat. Asiakkaalla on mahdollisuus asua toimintayksikössä elämänsä loppuun saakka ja saada muuttuvia tarpeitaan vastaavaa hoitoa ja hoivaa.

Tarpeen arvioinnissa arvioidaan käytössä olevien palvelujen kokonaisuuden luomat edellytykset selviytyä päivittäisistä toiminnoista ja niiden tehostamisen mahdollisuudet selvitetään yhteistyössä asiakkaan ja /tai hänen edustajansa sekä asiakkaan tilanteeseen perehtyneiden ammattihenkilöiden kanssa.

3. Asumispalvelut

3.1 Tuettu asuminen:

Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Erityistarpeina tukiasumisen tarjoamiselle voi olla nykyisen asuinympäristön hankaluudet mm. pitkät etäisyydet. Tuetussa asumisessa asuva henkilö tarvitsee tukea ja ohjausta kyetäkseen asumaan itsenäisesti kotonaan. Henkilö asuu lähtökohtaisesti omassa kodissaan tukiasumiseen tarkoitetuissa asunnoissa, senioritaloissa tai vastaavissa, mutta tuettu asuminen voi olla myös ryhmäkotimuotoista. Asiakkaan palvelujen tarve vaihtelee ja voi olla päivittäistä tai viikoittaista. Tukiasumiseen liittyy usein yhteisöllistä toimintaa. Asiakkaan tarvitsemat palvelut järjestetään kotihoidon ja muiden avopalvelujen avulla.

3.2 Palveluasuminen

Palveluasumista järjestetään vaihtoehtona henkilöille, joilla on tehostetun kotihoidon tarve tai lisääntynyt asumisen tuen tarve. Hän voi tarvita useita hoivakäyntejä vuorokaudessa, mutta ei tarvitse ympärivuorokautista hoivaa. Palveluasumisen myöntämisen perusteena voi olla myös voimakas turvattomuuden tunne ja henkilön katsotaan hyötyvän

Palveluasuminen on itsenäistä asumista palveluasunnossa tai yksityiskodissa. Palveluasuminen on asumismuoto turvallisessa ja yhteisöllisessä asumisympäristössä ikääntyneille, jotka tarvitsevat hoitohenkilökunnan päivittäistä tukea ja apua asumiseensa, Asuminen voidaan järjestää tavanomaisissa huoneistoissa, erityisissä palvelutaloissa, ryhmäkodeissa, asumisryhmissä tai muissa ratkaisuissa.

Tavallisessa palveluasumisessa tarjotaan asiakkaan tarpeiden mukaista kuntouttavaa hoivaa, huolenpitoa ja tukipalveluja aamusta iltaan. Palveluun sisältyy asiakkaan tarpeen mukainen ohjaus- ja neuvonta, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, hoiva- ja huolenpito, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Jokaiselle asukkaalle laaditaan hänen toimintakykynsä ja palvelutarpeen mukainen hoito -, palvelu- ja kuntoutussuunnitelma.

Palvelu ei sisällä lääkkeitä, henkilökohtaisia hygieniatarvikkeita ja hoitotarvikkeita sekä vaatteita tms. henkilökohtaisia tarvikkeita.

Yksikössä voi olla oma henkilökunta tai henkilöstö voi olla kotihoidon tai asumispalveluiden henkilöstöä. Henkilöstö on tavoitettavissa aamusta iltaan klo 7-21. Palveluasuminen ei sisällä ympärivuorokautista palvelua ja yöaikainen hoito ja turvallisuus perustuvat tarvittaessa turvahälytysjärjestelmään ja/tai yöpartion käynteihin.

Palveluasunnossa asukkaat tekevät vuokrasopimuksen kiinteistön omistajan kanssa. palveluasumisesta.

Palvelutarpeen arvioinnin apuna käytetään muisti- ja toimintakykymittareita. Asiakkaan avuntarvetta ja toimintakykyä mittaavan RAI:n MAPLe-luokitus on 3-5 tai RAVA-indeksin arvo on yli 2,5. Mittareiden arvot ovat ohjeellisia ja arvioinnissa huomioidaan yksilöllisesti asiakkaan kokonaistilanne.

3.1 Tehostettu palveluasuminen

Tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka eivät enää selviydy kotonaan tai palveluasumisessa turvallisesti kotiin annettavien runsaiden palveluiden ja tukitoimien turvin ja joilla hoidon ja huolenpidon tarve on runsasta ja ympärivuorokautista. Asiakkaalla ei ole lääketieteellisesti perusteltua syytä sairaalatasoiseen hoitoon.

Tehostetun palveluasumisen tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaan asuminen ja eläminen elämänsä loppuun asti kodissaan ylläpitämällä asiakkaiden päivittäistä toimintakykyä kuntouttavan työotteen ja monipuolisen kuntouttavan toiminnan avulla. Asiakkaalle tarjotaan hänen tarvitsemansa kuntoutus, hoiva, hoito ja huolenpito.

Tehostettu palveluasuminen sisältää asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon, ateriat, siivouspalvelut, vaatehuollon ja osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut sekä muut palvelut kuten avustamisen asunnossa ja sen ulkopuolella. Jokaiselle asukkaalle laaditaan hänen toimintakykynsä ja palvelutarpeensa mukainen hoito- palvelu- ja kuntoutussuunnitelma.

Palvelu ei sisällä lääkkeitä, henkilökohtaisia hygieniatarvikkeita ja hoitotarvikkeita sekä vaatteita tms. henkilökohtaisia tarvikkeita.

Tehostetussa palveluasumisessa asiakkaat tekevät vuokrasopimuksen kiinteistön omistajan kanssa.

Myöntämiskriteerit tehostettuun palveluasumiseen

Asiakkaat, joilla kotona asumista tukevista palveluista ja tukitoimista huolimatta kotona asuminen ei ole turvallista joko itsenäisesti asuen tai omaisen kanssa. Heillä on fyysisen, psyykkisen, kognitiivisen ja/tai sosiaalisen toimintakyvyn huomattavaa heikentymistä.

Asiakkaat, jotka tarvitsevat monien sairauksien vuoksi ympärivuorokautista hoivaa ja valvontaa. Hoivan ja valvonnan tarvetta on säännöllisesti myös yöaikaan.

Sairaat ja terveydentilaltaan epävakaaat asiakkaat, joilla on toistuvia sairaalajaksoja ja monien sairauksien vuoksi sairaanhoidollisten toimenpiteiden säännöllinen ja jatkuva tarve.

Palvelutarpeen arvioinnin apuna käytetään seuraavia mittareita. Oheiset mittareiden arvot ovat ohjeellisia ja arvioinnissa huomioidaan yksilöllisesti asiakkaan kokonaistilanne. Arvioinnissa käytetään toimintakykymittareita, joista keskeisimpänä RAI-toimintakyvyn arviointimittari. RAI:hin sisältyvä MAPLe-5 -asteikko kuvaa asiakkaan palvelutarpeen määrää: 1 (vähäinen palvelutarve), 2 (lievä palvelutarve), 3 (kohtalainen palvelutarve), 4 (suuri palvelutarve) ja 5 (erittäin suuri palvelutarve). Arviointia tehdään kokonaisvaltaisesti testein, haastatteluin ja havainnoin yhteistyössä asiakkaan ja/tai hänen edustajansa kanssa.

Tehostetun palveluasumisen viitteellinen MAPLe-arvo on pääsääntöisesti vähintään 4 ja MAPLe mittarin ohella huomioidaan ja tukena käytetään seuraa ns. tarkistuslistaa. Arvioinnissa voidaan käyttää myös RAI:n terveydentilan vakautta kuvaavaa CHES-mittaria.

Vähintään MAPLe 4 (suuri palvelutarve) ja lisäksi:

Päivittäiset toiminnot, toimintakyky (ADLh 4 tai enemmän); henkilöllä on vaikeuksia lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa suoriutumisessa (pukeutuminen, peseytyminen, kotona liikkuminen, wc-käynnit, siirtyminen esim. vuoteesta pyörätuoliin, syöminen)

Välinetoinnot (IADL 6); henkilöllä on vaikeuksia lähes kaikissa asioiden hoitamiseen ym. IADL toimintoihin liittyvissä toiminnoissa.

Kognitiivinen toimintakyky (CPS 3 tai enemmän); henkilö tekee itsensä kannalta epäsuotuisia/turvattomia päätöksiä, jotka vaarantavat hänen terveyttään tai turvallisuuttaan. Muisti on heikentynyt, myös ymmärretyksi tuleminen ja kyky ymmärtää muita voi olla heikentynyt.

Mieliala ja masennus (DRS 3 tai enemmän); henkilö on kykenemätön huolehtimaan itsestään, välinpitämätön suhtautuminen omiin asioihin (ei nouse vuoteesta, ei syö). Psykkinen sairaus, joka ei ole hoidoista huolimatta parantunut, tai itsetuhoisia ajatuksia.

Käyttöoireet; mm. henkilön karkailu, vaeltelu, eksyily, pitkäaikainen asiakkaan omaa, läheisen henkeä, turvallisuutta tai terveyttä uhkaava käytös, häiritsevä sotkeminen ja tuhriminen.

Sosiaalinen toimintakyky/aktiivisuus; henkilö vetäytyy täysin aktiviteeteistaan, omaisten/läheisten tukiverkosto on riittämätön, kokee olonsa yksinäiseksi ja turvattomaksi ja tämä vaikeuttaa merkittävästi asiakkaan kotona selviytymistä.

MAPLe 1-3, jos CHES= 3 tai enemmän; henkilön terveydentila on epävakaata TAI poikkeuksellisista syistä, kuten psykoottiset oireet (harhaisuus/harhaluuloisuus) yhdessä toistuvasti epävakaan terveydentilan kanssa.

Siirtymävaiheessa rinnalla voidaan käyttää Ravatar-sovelluksen RAVA-mittaria.

Viitteellinen Rava-arvo on yli 3

Viitteelliset muistisairauksien testiarvot GDS 4-6/CDR 1-2 /MMSE 20-10

Tehostetun palveluasumisen päätös voidaan myös purkaa, mikäli asiakkaan toimintakyky kohenee pitkäaikaisesti tai pysyvästi ja se on asiakkaan edun mukaista.

3.3 Lyhytaikainen kuntouttava asuminen (ympäri vuorokautinen):

Lyhytaikaisella tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan lyhyttä jaksoa ympärivuorokautisen palveluasumisen tai jaksohoidon yksiköissä. Lyhytaikainen kuntouttava asuminen on tarkoitettu ikäihmiselle, joka tarvitsee

- hoivaa ja kuntoutusta sairaalassa olon jälkeen
- jatkokuntoutusta ja hoivaa kuntoutuskeskuksen jakson jatkoksi
- tilapäistä tai säännöllistä vuorohoitoa kotona asumisen ja omaisen jaksamisen tueksi
- kuntoutusta ja hoivaa säännöllisen kotihoidon lisäksi (kodista-kotiin kuntoutusjakso)
- pysyväispäätöstä tehostettuun palveluasumiseen odottavat henkilöt

Lyhytaikaisen kuntouttavan asumisen tavoitteena on arvioida ja vahvistaa ikäihmisen toimintakykyä ja voimavaroja erityisesti kotona asumisen tueksi ja kotiutumiseen liittyvissä tilanteissa ja siirtää pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen tai laitoshoidon tarvetta.

Lyhytaikainen kuntouttava asuminen sisältää asiakkaankuntoutuksen, ympärivuorokautisen hoivan ja hoidontehostetun palveluasumisen sisällön mukaisesti.

Lyhytaikaiseen kuntouttavaan asumiseen eivät kuulu lääkkeet ja henkilökohtaiset hoitotarvikkeet.

3.4 Laitoshoido

Pitkääkaiseen laitoshoidoon asiakas voidaan ohjata vain, mikäli siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuteen tai potilasturvallisuuteen liittyvät perusteet. Ennen laitoshoidon sijoittamista tulee aina selvittää muut vaihtoehdot sekä huolehtia siitä, että potilaan lääketieteellinen tila on asianmukaisesti selvitetty ja potilas on saanut riittävän kuntoutuksen. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012).

Sairaudesta/sairauksista johtuva laitoshoidon tarve voi muodostaa perusteen seuraavissa tilanteissa:

- o Useita samanaikaisia sairauksia, jotka edellyttävät vaativia, usein toistuvia ja ennakoimattomia lääketieteellisiä hoitoja.
- o Vaikeasti liikuteltava, vaikeasti järjestettävissä oleva tai erityisosaamista vaativa hoito ja/tai hoitovälineistö.
- o Sairaana oman tai muiden ihmisten vakava terveyden tai turvallisuuden vaarantuminen. (Ikääntyneen laitoshoidon perusteet)

Pitkääkasta laitoshoidon järjestään pääsääntöisesti terveydenhuollon yksiköissä (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:30; iäkkäiden pitkäaikaisen laitoshoidon perusteiden alatyöryhmän muistio) .

Sosiaalihuoltolain mukaista pitkäaikasta laitoshoidon vanhainkodissa järjestetään jatkuvasti apua, hoivaa ja valvontaa tarvitseville. Henkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden.

3. Palveluasumiseen hakeminen, palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko

Asumispalveluja haetaan kirjallisella tai suullisella hakemuksella ja hakemus osoitetaan xxx. Hakemus tulee olla asiakkaan itsensä tai hänen edustajansa allekirjoittama.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista edellyttää, että iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevien palveluiden tarve tulee selvittää kokonaisvaltaisesti yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen läheisensä kanssa. Iäkkäällä henkilöllä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa palvelujen sisältöön ja toteuttamistapaan sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista.

Palvelutarpeen arviointiyksikkö arvioi asiakkaan palvelutarpeen laaja-alaisesti ja monialaisesti. Palvelutarpeen arvioinnin lähtökohtana on asiakkaan (läheisten) ilmaisema käsitys avun tarpeesta. Palvelutarpeen arviointi sisältää fyysisen, psyykkisen, kognitiivisen ja sosiaalisen toimintakyvyn arvioinnin. Palvelutarpeen arviointi tehdään maakunnassa yhtenäisin mittarein.

Palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluista päätettäessä hyödynnetään RAI - toimintakyvyn arviointimenetelmiä, muistihäiriöisen asiakkaan kohdalla voidaan käyttää myös erityisesti muistia arvioivia mittareita (MMSE, CERAD). Siirtymävaiheessa käytetään myös RAVA-

mittaria. Asiakkaaseen otetaan yhteys palvelutarpeen arvioimiseksi seitsemän työpäivän kuluessa yhteydenotosta ja kiireellisissä tapauksissa viipymättä.

Asiakkaan tilanteesta voidaan pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä. Tilanteen ja kuntoutumismahdollisuuksien arviointiin varataan riittävästi aikaa ennen päätöksentekoa.

Maakunnalla on yhtenäiset asumispalveluiden myöntämisperusteet. Maakunnan liikelaitoksen on tehtävä aina kirjallinen päätös asiakkaalle myönnettyistä palveluista tai niiden epäämisestä. Jos myöntämiskriteerit asumispalveluihin eivät täyty tai asumispalvelupaikkaa ei ole osoitettavissa, hakija saa tästä kielteisen päätöksen tiedokseen. Kielteisen päätöksen saanut asiakas voi tehdä uuden hakemuksen. Uuden hakemuksen voi myös aina tehdä, jos asiakkaan tilanne oleellisesti muuttuu. Sekä kielteiseen että myönteiseen päätökseen on liitettävä muutoksenhakuohjeet.

Kun hakijalle tarjotaan asumispalvelupaikkaa, on hänen tehtävä päätös tarjotun paikan vastaanottamisesta mahdollisimman pian ja muuton tulee tapahtua pääsääntöisesti viikon kuluessa paikan tiedoksisaamisesta. Jos asiakas kieltäytyy vastaanottamasta tarjottua paikkaa, hänen tulee tehdä siitä kirjallinen ilmoitus. Asumispalveluiden menettelytapaohjeet tarkistetaan asiakassetelin osalta valinnanvapauslain sisältöjen edellyttämällä tavalla.

4. Asiakkaan tuleminen asumispalveluihin

Kun asiakkaalle on myönnetty asumispalvelut ja hän tulee palveluiden piiriin, hänelle laaditaan yksilöllinen asiakassuunnitelma; hoito-, palvelu-, ja kuntoutussuunnitelma. Hoito- ja palvelusuunnitelman laadintaan osallistuu asumispalvelujen ammattihenkilöstön lisäksi asiakas ja/tai hänen omaisensa/läheisensä sekä tarvittaessa asiakkaan hoitoon osallistuvat muut tahot. Suunnitelmaan kirjataan asiakkaan toimintakyky, auttamismenetelmät, kuntoutumissuunnitelma, hoidon tavoitteet ja arviointi, sekä asiakkaan omat toiveet ja mielipiteet.

Hoitoa ja hoivaa toteutetaan asiakassuunnitelman; hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Asiakkaan toimintakykyä arvioidaan säännöllisesti oikean palvelumuodon arvioimiseksi. Suunnitelma päivitetään aina palvelutarpeen muuttuessa ja tarkistetaan vähintään kuuden kuukauden (6 kk) välein. Hoitotyön yhteenveto laaditaan kuuden kuukauden välein.

6. Palveluista perittävät maksut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulainsäädäntö on uudistumassa ja luonnos hallituksen esityksestä uudeksi asiakasmaksulainsäädännöksi tulee vuoden 2018 aikana.

Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen asiakasmaksujen määräytymisperusteita ei ole säädetty asiakasmaksulaissa tai -asetuksessa. Lapin maakunnassa sovelletaan maksujen määräytymisessä säännöllisen kotihoidon maksuperusteita, joista on säädetty asiakasmaksuasetuksessa (3 § tuloajan osalta ja 27 - 31 §), kunnes asiakasmaksut lainsäädännössä määritellään uudelleen.

Lyhytaikaisesta kuntouttavasta asumispalvelusta peritään maakunnan erikseen määrittelemä maksu, ellei sitä tulla asiakasmaksulainsäädännössä määrittelemään. Samoin tukipalvelumaksut, kuten ateriamaksut määritellään erikseen.

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta peritään asiakasmaksulain ja -asetuksen mukainen maksu. Kotihoidon maksu ja laitoshoidon maksu on tulosidonnainen ja vaatii tulotietojen selvittämisen.

Henkilökunta huolehtii yhdessä asiakkaan asioidenhoitajan kanssa siitä, että asiakas saa hänelle kuuluvat julkiset etuudet kuten Kelan hoitotuki ja asumistuki.

7. Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut

Asiakkaan terveydentilaa seurataan, arvioidaan ja sairauksien hoito toteutetaan lääkärin ohjeiden mukaisesti ja tarvittaessa yhdessä alueen terveyskeskuksen tai kotisairaalan kanssa. Asumisyksikössä oleva asiakas on avoterveydenhuollon palvelujen piirissä ja saa kansanterveyslain mukaisesti lääkäripalvelut. Asiakkaan tulee saada lääkärin tutkimukset ja hoito äkillisissä sairaustilanteissa. Myös asiakkaiden suun terveydenhuollon toteutuminen mahdollistetaan. Yksikössä tulee olla mahdollisuus eristystilojen järjestämiseen esim. epidemian tai infektion saaneiden asiakkaiden hoitamiseksi. Yksikössä mahdollistetaan asiakkaan saattohoito yhdessä omaisten kanssa.

Yksiköissä tulee olla ajantasainen ja päivitetty lääkehoitosuunnitelma, jonka mukaan lääkehoitoa toteutetaan. Lääkehoidossa noudatetaan turvallisen lääkehoidon periaatteita (Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa THL 14/2015). Lääkkeiden annostelu toteutetaan ostopalveluna tai lääkehoitoon koulutetun henkilöstön toimesta siten kuin Valviran ohjeissa ja STM:n oppaassa turvallinen lääkehoito on ohjeistettu. Asiakkaan kokonaislääkitys tulee tarkistaa vähintään puolen vuoden välein.

Yksiköissä avustetaan asiakasta apuvälineiden saamisessa. Jos kriteerit apuvälineiden saamiseksi apuvälineyksikön kautta eivät täyty, hankkivat yksiköt itse riittävät hoitoon tarvittavat apuvälineet (liikkumisen, siirtymisen apuvälineet, imut jne.).

8. Henkilöstö

Henkilöstön tulee täyttää lain sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015) mukainen kelpoisuus. Terveydenhuollon ammattihenkilöstön tulee täyttää terveydenhuollon ammattihenkilöstön kelpoisuuslain (559/1994) kelpoisuus. Toiminnasta vastaavilta henkilöiltä edellytetään lain sosiaalihuollon ammattihenkilöistä mukaisesti soveltuvaa korkeakoulututkintoa, alan tuntemusta ja riittävää johtamistaitoa. Lääkehuollosta vastaavien tulee täyttää STM:n lääkehuollon osaamisesta 2016 annetun ohjeen mukainen kelpoisuus ja lääkehuoltoon osallistuvilla henkilöillä tulee olla yksikön lääkehoitosuunnitelman mukaiset lääkehoidon luvat kunnossa. Lääkehoidon opinnot suoritetaan viiden vuoden välein tai säännösten edellyttämällä tavalla.

Henkilöstömitoitus palveluasumisessa ja tehostetun palveluasumisen yksiköissä on vähintään voimassa olevien suositusten mukainen ja määritellään palvelukuvauksessa tarkemmin.

DOMOS